

Vildt vejr over Danmark

Anmeldt af Jens Olaf Pepke Pedersen,
seniorforsker, DTU Space, jopp@space.dtu.dk

■ Når vi hører om store naturkatastrofer er vi vant til, at begivenhederne foregår fjernt fra os, men hvis man tror, at der altid er stille og fredeligt i Danmark, så kan det anbefales at læse Lars Henrik Aagaards bog om "Vildt vejr over Danmark". Her er alt, hvad man kan ønske sig af voldsomme skybrud, stormfloder, orkaner, vinteruvejr, tsunamier fra Nordsøen, islandske vulkanudbrud og endda danske jordskælv. Lars Henrik Aagaard har tidligere udgivet en bog om verdens største naturkatastrofer og er videnskabsjournalist på Berlingske Tidende.

Bogen indledes med et langt kapitel om "monsterregnen" i København den 2. juli sidste år, hvorefter vi ser bagud i historien. Og her sniger det store skybrud sidste sommer sig kun lige ind på en femteplads over de største officielt målte regnmængder på et døgn. Rekord blev sat den 9. juli 1931 i Marstal på Ærø, men blev formentlig overgået den 11. august 1877 i Lønstrup mellem Løkken og Hirtshals. Desværre var der ingen regnmålere på stedet, men efter store regnskyl svulmede den normalt meget beskedne Lønstrup Bæk op til en 20 meter bred flod, som skabte en kløft på næsten 10 meters dybde, der i dag er kendt som Lønstrup Kløft. Adskillige huse forsvandt, men heldigvis omkom ingen mennesker.

Stormfloder og jordskælv

Det samme kan man ikke sige om de stormfloder, som gennem historien har ramt Slesvig. Havnebyen Rungholt,

der lå lidt syd for Sild havde i 1300-tallet omkring 2.000 indbyggere, hvilket var på størrelse med Ribe eller Kiel. Hamborg havde til sammenligning omkring 5.000 indbyggere. Byen var beskyttet med diger, men natten til den 16. januar 1362 pressede en storm store ismasser ind mod digerne, som brød sammen, og som en dansk udgave af Atlantis forsvandt Rungholt og talrige sogne i det rasende og iskolde hav. Formodentlig druknede mellem 10.000 og 30.000 mennesker. Et lignende antal druknede under en stormflod i 1164, mens en stormflod i 1634 dræbte mellem 10.000 og 15.000. Den sidste store vadehavsstorm i 1717 var skyld i omkring 10.000 dødsfald.

Selvom det egentlig ikke har noget med vejret at gøre, så er det alligevel interessant at læse om flere mindre hjemlige jordskælv, hvoraf et i 1759 beskadigede dele af Rudolfs Kirke i Aalborg. En del mere dramatisk – og tankevækkende – fik et jordskælv for ca. 4.500 år siden hele Læsø til at synke i havet, og først 1.500 år senere fik landhævninger og sandaflejringer igen bragt øen oven vande.

I perspektivet af de store tab af menneskeliv især under stormfloderne gennem historien, forekommer det voldsomme vejr, vi har oplevet de sidste 100 år trods alt som ret beskedne ulykker. Skybruddet sidste år, som fyldte rigtig meget i bogen, gav materielle skader på ca. 3 mia. kr., men kun et enkelt dødsfald som følge af en infektion fra rottebakterier. Århundredets orkan i december 1999 resulterede

også i store ødelæggelser, men kun syv dødsfald, mens 23 fiskere druknede i danske farvande under en storm i februar 1962.

Fremtidsscenarier: bogens styrke og svaghed

Det kan dog ændre sig i fremtiden og mange af kapitlerne ender med særdeles dramafyldte scenarier for, hvordan et varmere klima vil gøre vejret både vildere og vådere. Det er på samme tid bogens styrke og svaghed. Styrken er, at mange oplysninger giver anledning til eftertanke, som for eksempel at flere af digerne ved Vesterhavet ikke vil kunne modstå fremtidens storme, ligesom monsterregn vil blive en hyppig begivenhed.

Svagheden er, at forudsigelserne er så usikre, at læseren næsten kan vælge og vrage mellem konklusionerne. Det fremgår således også, at monsterregnen kan være et naturligt cyklisk fænomen, som vi i nogen grad vil bevæge os ud af igen, og nemmere bliver det ikke af, at klimamodellerne placerer os lige midt mellem et mere vådt Nordeuropa og

et mere tørt Sydeuropa. Derfor skriver forfatteren også, at det faktisk er lettere at forudsige klimaet om 100 år end om 20-30 år, hvor naturlige variationer kan dominere. Som forklaring på de seneste års usædvanligt kolde vintre fremhæver forfatteren tyske klimaforskere, som i 2010 kunne forklare fænomenet med, at den globale opvarmning har givet mindre is i Arktis, men han kunne også have valgt at fremhæve engelske klimaforskere, der for ti år siden forudsagde, at den samme globale opvarmning ville betyde, at engelske børn i fremtiden alene ville opleve sne og kulde virtuelt via fjernsynet.

Bogen ville nok have stået stærkere, hvis den havde koncentreret sig mere om de konstaterede katastrofer fra fortiden end de mulige katastrofer i fremtiden. Men den er bestemt læseværdig ikke mindst i kraft af de mange små personlige beretninger, som forfatteren har fundet frem, og som der gerne måtte være flere af.

Lars Henrik Aagaard: *Vildt vejr over Danmark*, Berlingske Media Forlag, 205 sider, 249,95 kr. ■

